

Roskilde Gymnasium:

”Vi sætter tidligt ind mod fraværet”

Fortalt til Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)

Roskilde Gymnasium har på et år halveret fraværet blandt den store midtergruppe af elever, der ikke kæmpede med et meget højt fravær, men som alligevel havde noget fravær. Rektor Henrik Nevers og uddannelsesleder Line Lorentzen fortæller, hvorfor man valgte at fokusere på netop denne elevgruppe, og hvad man har gjort for at nedbringe fraværet.

For to år siden var vi som ledelse optagede af at få alle elever med i vores læringsfællesskab. Vi var nysgerrige efter at vide mere om, hvordan elevernes fravær og karakterer hænger sammen, for at se, om den tabte læring i forbindelse med fravær ville blive afspejlet i elevernes karakterer. En af vores medarbejdere lavede en statistisk analyse af fravær data fra Lectio, og den viste en klar sammenhæng mellem fravær og karakterer.

En af de største indsigter var, at allerede ved et fravær på 2-3 % får eleverne dårligere karakterer. Og det var der mange elever, der havde hos os, men det var bare ikke en gruppe, vi havde fokuseret så meget på tidligere. Det fik os til at interessere os særligt for den store midtergruppe af elever og lægge en strategi for, hvad vi kunne gøre for at nedbringe fraværet hos dem. Vi har også brugt analysen af fravær data til at blive klogere på andre mønstre i fraværet, fx at drengene generelt er mere risikovillige ift. at have højere fravær end pigerne, og at der i nogle klasser er højere fravær end i andre.

Vi udtænkte en indsats for at nedbringe fraværet blandt den store midtergruppe af elever, hvor fraværet hverken skyldes sygdom eller andre særlige personlige forhold; de elever får en individuel indsats. Men for at dæmme op for fraværet i midtergruppen satte vi en relativt lav fraværsgrense på 5 % ud fra en hypotese om, at fravær op til denne grænse kan skyldes almindelig sygdom. Studievejledningen, som tidligere havde haft til opgave at fokusere på elever med meget fravær, bliver nu via en notits i Lectio underrettet, hvis en elev rammer de 5 % fravær. Nu har både studievejledere og lærere mulighed for langt tidligere at opdage og hjælpe de elever, der kæmper med forskellige udfordringer, inden deres fravær bliver for højt. Den hurtige respons er vigtig. Nu, efter et halvt år, kan vi se, at det fravær, der ikke handler om sygdom, er halveret, og det er vi stolte af.

Vores erfaring er, at alle skal være med i indsatsen, hvis den skal lykkes. Lige fra ledelse, bestyrelse, administration, lærere og studievejledere til elever. Fx har hele lærerstaben været med til at italesatte

over for eleverne, hvad fravær betyder. Vi har kørt en opmærksomhedskampagne, hvor alle klasser har fået besøg af rektor og studievejledningen, der har fortalt om, at vi som gymnasium lægger vægt på, at eleverne kommer til undervisningen. Lærerne følger op på elevernes fravær ved at spørge ind til fraværet og gøre eleverne opmærksomme på, hvad de skal læse op på, når de er tilbage. Eleverne er også blevet inddraget ved at blive opfordret til at tage fat i de fraværende klassekammerater, så de oplever, at nogen tænker på dem, når de er væk. For jo længere tid man er fraværende, desto sværere kan det være at vende tilbage.

Det koster at nedbringe fraværet. Det har været en udfordring for os, at vi ressourcemæssigt har måttet prioritere arbejdet med at nedbringe fraværet. Vi har brugt ressourcer på den organisatoriske omorganisering, der skulle til for at udvikle og implementere fraværsindsatsen. Vi har oprettet et fraværsnævn for at skabe konsistens i den måde, gymnasiet sanktionerer fravær på. Fraværsnævnet består af repræsentanter fra ledelsen og studievejledningen. I det daglige bruger studievejledere, uddannelsesledere og vores fraværsnævn i dag mere af deres tid til at følge og sætte ind over for fraværet, ligesom vi har ansat en kontorassistent, der primært arbejder med fravær. Vi har også valgt at omprioritere midlerne fra skolepsykologen til en projektleder, der har det overordnede ansvar

for, at indsatsen kører. Det kan være en udfordring at opretholde indsatsen i sparetider.

Nu vil vi sætte mere fokus på studiekulturens betydning for elevernes fravær. Vores analyser af fraværsdata og lærernes tilbagemeldinger gør det muligt at identificere, i hvilke klasser der er et særligt højt fravær, og hvor der er brug for at styrke en god studiekultur, hvor alle er en del af læringsfællesskabet. Her vil vi fx sætte ind pædagogisk og didaktisk og styrke deltagelsen i klasserne gennem klasserumsledelse. Vi ønsker at udvikle modeller for interventioner, vi kan bruge, hvis der er udfordringer i en klasse, og som kan give inspiration til midler og indsatser. Der skal være ressourcpersoner, man kan gå til, som fx kan være nogle lærere, der har afprøvet modellen tidligere og derfor har noget erfaring at dele ud af. På den måde undgår man at opfinde den dybe tallerken, hver gang en klasse oplever nogle kultur-mæssige udfordringer.

Vi vil fortsætte med at have elevkampagner for at vise eleverne, at vi bekymrer os om, om de kommer til undervisningen. Vi oplever, at det betyder noget for eleverne, og at de bliver gladere for at være på gymnasiet og for at lære, og at deres fravær bliver mindre. Vi kommunikerer også til eleverne, at de, der fx er syge eller har andre udfordringer, får den hjælp, de har brug for. Kampen mod fravær kan vi ikke løfte alene – det gør vi ved at hjælpe hinanden.

Tre råd til andre skoler

1. Ledelsen skal bakke op, og hele skolen involveres

Skal en fraværsindsats give resultater, skal det være en bevidst ledelsesbeslutning og en helskoleindsats. Hele skolen skal på banen, lige fra bestyrelse, administration, ledelse, studievejledning og lærere til elever.

2. Lav et grundigt forarbejde, og find ud af, hvad elevernes fravær skyldes

Som skole må man lægge en del energi i analysearbejdet forud for udviklingen af en konkret fraværsindsats, så det står klart, hvor der skal sættes ind. Der findes ikke en one size fits all-indsats. Den enkelte skole må være bevidst om sit elevgrundlag og tilrette indsatserne herudfra.

3. Data kan ikke stå alene

Analyser af fraværsdata og systemer, der giver besked ved for højt fravær, gør det ikke alene, hvis man vil nedbringe elevernes fravær. Det rykker kun noget, hvis man også har fokus på studiekulturen og relationer mellem lærere og elever og eleverne imellem. Blandt andet ved at både lærere og klassekammerater interesserer sig for andre elevers tilstedeværelse og fravær.

Fakta:**Sådan arbejder Roskilde Gymnasium med fravær****Hvordan følges fraværet?**

Når eleverne på Roskilde Gymnasium rammer et fravær på 5 %, får de en advarsel via Lectio om, at de skal være opmærksomme. Hvis eleven fortsat har for meget fravær, indkaldes vedkommende til en samtale med en studievejleder, og hvis det ikke hjælper, ender sagen i gymnasiets fraværsnævn, der beslutter, hvilke sanktioner der skal være. For elever over 18 år kan det fx være fratagelse af SU. Der skal altid være en god dialog med eleven, inden der indføres sanktioner. Det kan også være en lærer, der bliver bekymret over elevens fravær, som starter processen, og som enten selv i sit lærerteam eller i samarbejde med studievejledningen planlægger, hvad man skal gøre ved det.

Hvilke elever er i fokus?

Roskilde Gymnasium har særligt fokus på elever med fravær i den lavere ende, hvor fraværet ikke skyldes personlige forhold som sygdom eller andet. Elever ramt af sygdom, misbrug eller andet får en målrettet, individuel indsats, og disse elever holdes ude af den brede fraværsindsats.

Hvem håndterer fraværet?

Der er mange parter involveret i at håndtere fraværet. Nogle gange kan lærerteamet selv klare det. Andre gange involveres studievejledningen, som har mulighed for at igangsætte en intervention – fx tale med klassen om, at skolen ser det som en forpligtelse, at man som elev er til stede. Lærerne spiller en vigtig rolle, fordi de kan spotte nogle tendenser og sætte ind, før det når at udvikle sig til en dårlig kultur i klassen. Gymnasiets fraværsnævn består af to repræsentanter fra ledelsen og to fra studievejledningen og er nedsat for at skabe konsistens i den måde, gymnasiet sanktionerer fraværet på.

Aarhus Handelsgymnasium:

”Vi har indført et finmasket system, så vi hurtigt kan handle på elevernes fravær”

Fortalt til Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)

På Aarhus Handelsgymnasium opgør man fraværet anderledes end på de fleste andre skoler. Vicerektor Torben Bisbo og studievejleder Morten Jupin Haase fortæller om, hvordan de opgør elevernes fravær i antal lektioner i stedet for procent, og hvordan en håndholdt og vedvarende indsats har givet gode resultater.

I 2011 oplevede vi et ekstraordinært stort fravær blandt eleverne på gymnasiet. Det blev katalysatoren for, at vi udviklede en decideret fastholdelsespolitik, og at vi nu følger elevernes fravær meget systematisk og kontinuerligt. Med vores systematiske tilgang kan vi også finde mønstre i elevernes fravær. Fx ved at undersøge, hvornår på dagen den enkelte elev er fraværende. Det gjorde, at vi eksempelvis kunne identificere nogle elever, som har svært ved at komme op om morgenen. Med den slags indsigter kan vi bedre vide, hvor vi skal tage fat for at hjælpe eleverne. Vi tror, at en af grundene til, at vi klarer os ret godt her hos os, er, at vi har udviklet et meget minutiøst system, som vi fastholder og håndhæver.

Vi opgør fraværet anderledes end de fleste andre skoler. Elevernes fravær opgøres ikke i procenter, men i lektioner, fordi procenter kan falde over tid, selvom der stadig er tale om mange lektioner. På denne måde bliver det meget synligt for eleven, hvor mange lektioner vedkommende har mistet ved at være fraværende. Det

er en tilgang, vi har fundet ud af, fungerer godt på vores gymnasium.

Elever med for højt skriftligt fravær sender vi i skriveværksted. Mangler en elev at aflevere for mange opgaver, bliver han eller hun pålagt at møde op i skriveværkstedet og arbejde på de opgaver, der ikke er blevet afleveret. Skriveværkstedet afholdes en gang om ugen i to timer, og der deltager 30-40 elever hver gang – ud af 1.000 elever i alt. Foruden hjælp til, at eleverne får skrevet og afleveret deres opgaver, har skriveværkstedet også været med til at forbedre studiekulturen på gymnasiet, fordi værkstedet betyder, at ikke alle elever bare drøner ud ad døren, når de har fri. Der opstår et liv på skolen efter undervisningen, som også smitter af på andre elever ift. at blive hængende og arbejde på deres opgaver.

Studievejlederne spiller en helt central rolle. Med den hårde kurs over for fravær og den tætte opfølgning er studievejlederne afgørende for, om vi lykkes med

indsatsen, og om den modtages godt af eleverne, eller om de føler sig forfulgt. Studievejlederne skal være gode til at møde eleverne i øjenhøjde og gøre det klart for dem, at det er for deres eget bedste, at vi følger op på deres fravær. Vi ønsker, at de skal komme i skole og lære noget og være sammen med deres kammerater. Her på skolen fungerer studievejlederne også som fastholdelseskoordinatorer. De bruger en tredjedel af deres tid på fastholdelsesarbejde og den resterende tid på andre studievejledningsopgaver.

Selvom det koster ressourcer at investere i fraværsmekamp, vinder vi i sidste ende. Det er dyrt at drive indsatsen, fordi vi bruger flere ressourcer på at screene elevernes fravær, afholde samtaler i studievejledningen og i det hele taget følge alle elever tæt. Men til gengæld er elevernes fravær og frafald

blevet reduceret, hvilket betyder, at vi mister færre taxameterpenge end tidligere. Vi investerer altså ressourcer i indsatsen, men sparer også ressourcer ved et reduceret frafald.

Det har vist sig, at vores vedholdenhed er altafgørende for at holde fraværet nede på et acceptabelt niveau.

Selvom det kræver mange ressourcer at have så finmasket et system, hvor der følges op på elevernes fravær hver eneste uge, så må vi også bare erkende, at det er her, nøglen ligger gemt ift. at holde elevfraværet nogenlunde på det niveau, vi ønsker. Resultatet af vores indsats har været, at fraværet er blevet ca. halveret. Vi har i flere år haft et gennemsnitligt fravær på 4 %, og vi tror, at det må være den nedre grænse, vi her har ramt. Der må nødvendigvis være en vis mængde fravær i forbindelse med sygdom, køreprøver og andet.

Tre råd til andre skoler

1. Ledelsen skal bakke op om fraværsmekamp

For at få igangsat en fraværsmekamp må ledelsen gå forrest, og hvis indsatsen skal have vedvarende betydning for elevernes fravær, skal ledelsen også blive ved med at bakke op om særligt studievejledernes vigtige rolle i bekæmpelsen af fraværet.

2. Studievejlederne må være vedholdende over for eleverne

Det er vigtigt at inddrage og medtænke studievejlederne i en fraværsmekamp, fordi det typisk er dem, der holder øje med elevernes fravær i registreringssystemet og følger op, når nogle elever får for meget fravær. De skal have allokeret tid og ressourcer, så de har mulighed for at følge elevernes fravær tæt og afholde samtaler med de elever, der kæmper med for meget fravær.

3. En succesfuld fraværsmekamp kræver systematik og klare procedurer

For at opnå resultater af en fraværsmekamp er det helt centralt at udvikle klare procedurer og være meget systematisk i ens tilgang til opgørelse og håndtering af fravær.

Fakta:

Sådan arbejder Aarhus Handelsgymnasium med fravær

Hvordan følges fraværet?

En gang om ugen screener studievejlederne alle klassers fravær. De fem studievejledere på skolen har hver især et antal klasser, de er ansvarlige for. Elever med for højt fravær bliver kaldt til både første, anden, tredje og fjerde samtale, hvis de ikke retter op på deres fravær. I dokumentationen af samtalerne har studievejledningen udviklet nogle faste vendinger, som man anvender. Det giver en systematik i dokumentationen og sparer tid. Hvis eleverne er under 18 år, får forældrene et brev fra skolen i e-Boks, der gør dem opmærksomme på, at elevens fravær er blevet for højt. Langt de fleste forældre er glade for at blive gjort opmærksomme på det. Efter anden samtale skal eleverne fremadrettet aflevere dokumentation for deres fravær, fx en lægeerklæring. Efter tredje samtale er erfaringen, at pjækkeri bliver en sjældenhed, fordi eleverne har forstået alvoren. Processen er tilrettelagt, så den er gennemskuelig for alle, så ingen bliver overraskede over, hvad der sker, når de har et højt fravær. Studievejlederne følger også op på elevernes skriftlige fravær og sender dem i skrivestue, hvis de er bagud med for mange opgaver. Hvis de stadig ikke får afleveret deres opgaver, ender de på vicerectors kontor og aftaler en deadline. Elever, der afslutter 1. g med for meget fravær, bliver indkaldt til samtale, umiddelbart efter at de er startet i 2. g, for at gøre dem opmærksomme på, at de skal forbedre deres fremmøde hurtigst muligt. Denne indsats har i år betydet, at ingen af disse elever havde for meget fravær, da de startede i 3. g her efter sommerferien.

Hvilke elever er i fokus?

Som udgangspunkt behandles alle elever ens, men udviklingen af gymnasiets finmaskede system har betydet, at fx kronisk syge elever og elever med andre særlige udfordringer bliver opdaget langt hurtigere og derfor hurtigere kan få den hjælp, de har brug for. Der tages individuelle hensyn til elever med denne type af fravær, og studievejlederne har et øje på dem.

Hvem håndterer fraværet?

På Aarhus Handelsgymnasium er det en bevidst beslutning at lade studievejledningen og ledelsen stå for fraværsindsatsen. Studievejlederne har det daglige ansvar for at følge udviklingen i elevernes fravær og handle på, når elever får for højt fravær. Lærerne er ikke ansvarlige, fordi ledelsen har en formodning om, at de formentlig ville have forskellige tilgange til håndtering af elevernes fravær. Hverken lærerne eller eleverne har kendskab til grænsen for, hvor mange lektioners fravær en elev må have, før studievejledningen reagerer på det. Dette er besluttet, fordi det er ledelsens overbevisning, at alle elever på den måde er sikret den samme behandling. Det er også ledelsens oplevelse, at eleverne føler sig retfærdigt behandlet, fordi alle elever med for højt fravær får samme behandling.